

ALADAĞLAR MİLLİ PARKI- KAPUZBAŞI ŞELELELERİ

Elif GÜNDÜZ

Arş. Gör. Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, KONYA
elifgunduz@gmail.com

ÖZET

Ülkemiz milli parkları içinde özel bir yeri olan Aladağlar Milli Parkı; yasanında ortaya koyduğu gibi "bilimsel ve estetik bakımdan milli ve uluslar arası ender bulunan doğal ve kültürel değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip" çok değerli bir yurt parçasıdır. Aladağlar Milli Parkı ülkemiz milli parkları arasında 54524 ha alanı ile 3'üncü büyük milli parktır. Kapuzbaşı Şelaleleri, T.C. Kültür Bakanlığı Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 23.09.1990 gün ve 827 sayılı kararı ile I. ve II. derece doğal sit olarak tescil edilmiştir. Bu çalışma, Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nde mevcut ve gizli durumdaki turizm aktivitelerini belirleyerek, doğal ve rekreasyonel varlıkların gelecek nesillere aktarılabilmesi için çözüm önerileri getirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada kullanılan materyal Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri fiziksel çevresidir. Çalışmanın tipi betimleyicidir. Çalışma yöntemi; gözlem, inceleme, veri toplama, analiz ve değerlendirmeden oluşmaktadır. Sonuç olarak, bölgedeki turizm potansiyelleri belirlenmiş ve bunlara sürdürülebilir turizm kapsamında çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aladağlar Milli Parkı, Kapuzbaşı Şelaleleri, Rekreasyon

ALADAĞLAR NATIONAL PARK- KAPUZBAŞI WATERFALLS

ABSTRACT

Aladağlar National Park that has a special place in Türkiye because of its scientific and aesthetic beauty and rarely found national and international cultural and natural sources and having relaxation and tourism areas. It is 3. biggest natural park with its 54524 ha. Areas. Kapuzbaşı Waterfalls had been registered as the 1. and 2. level natural protected areas by the Ministry of Turkish Culture, Kayseri Protection of The Cultural and Natural Heritage Council at the date of adjudication 23. 09. 1990 with the number 827. This study aims to determine the extant and the potential tourism activities and find solutions for carrying the natural and recreational assets to the coming generations. The material of the study is Aladağlar national Park- Kapuzbaşı Waterfalls physical environment. The type of the study is descriptive and the methodology is made up with observation, verification, data collection, analysis, and evaluation process. As a result of the study, the tourism potentials in the area are specified and some suggestions are made for effective sustainable tourism in the area.

Keywords: Aladağlar National Park, Kapuzbaşı Waterfalls, Recreation.

ALADAĞLAR MİLLİ PARKI-KAPUZBAŞI ŞELELELERİNİN DOĞAL YAPISI ve ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ

Aladağlar Milli Parkı; derin vadileri, eşsiz zirveleri, dik ve sarp buzul kayalıkları, keşfedilmeyi bekleyen mağaraları, görkemli kanyonları, doğal manzarası, debisi ve düşüş yüksekliği ile Türkiye'nin en büyük ve ilgi çekici takım şelaleleri, yaban hayatı, ormanları, yüksek platoları, yaylaları, pınarları, şifalı bitki ve suları ile dağcılarının, tur kayakçıların, rafting, kano, dağ bisikleti, yamaç paraşütü, jeep safari yapanların, doğa yürüyüşü meraklılarının, fotoğraf sevdalılarının, manzara ve doğa aşklarının doğa ile ilgili her aradığını bulabilecekleri bir doğa cennetidir (www.kayserim.net).

Kapuzbaşı takım şelalelerinin irtifa akışı 30 ile 70 m. arasındadır. Şelalelerin aktığı yerin rakımı 700 metredir. Aladağ zirvelerinde bulunan kar ve buzul suları ile beslenmektedir. Burada 7 adet şelale bulunmaktadır. Şelalelerin suları Aladağ-Aksu Çayının sularıyla beraber Zamantı ırmağına dökülmektedir (www.kayseri.gov.tr).

Orman arazisinden dar bir vadiye akan şelaleler, milli parkçılık, dağcılık, avcılık, akarsu balıkçılığı vb. açılardan önemli potansiyel oluşturmaktadır. Kapuzbaşı Şelaleleri, akış yüksekliği bakımından Uganda'da bulunan Victoria (100 m) hariç, ABD'de Niagara (55 m), Erzurum'da Tortum (50 m), Antalya'da Düden (25 m) ve Manavgat Şelaleleri'nden yüksektir (www.kayseri.gov.tr)

İklim Özellikleri: Aladağlar Milli Parkı, coğrafi konumu ve değişken topografik yapısına bağlı olarak farklı iklim koşulları içermektedir. Yöre, bir bütün olarak değerlendirildiğinde karasal iklim koşullarının etkin olduğu görülmektedir. Yıllık ortalama oransal nem, % 60 civarındadır. Mili park alanının tamamı kar yağışı etkisi altındadır. Milli Park alanının değişken topografik yapısı nedeniyle etkin rüzgâr yönleri de belirgin farklılıklar göstermektedir. Bununla birlikte kuzey ve güney yönlü rüzgârlar hâkim durumdadır. Yörede gündüz saatleri itibarıyla yılın % 35 – 40 'ı açık geçer. Aladağlar Milli Parkı bu iklim yapısıyla yılın Mayıs, Haziran aylarında kısmen; Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ise rahatlıkla gezilebilen bir iklim özelliğine sahip bulunmaktadır (Anonim, 2000)

Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı : Milli Park alanı içinde yer alan köy sayısı 3 ve yaşayan insan sayısı ise 1200 olarak hesaplanmaktadır. Coğrafi konumu nedeniyle ekonomik faaliyet alanı hemen hemen hiç olmayan, dışa kapalı bir yapı oluşturan, "Pazar için" değil "aile için" üretime dayalı bir ekonomik yapı gösterir. Kayseri ve Niğde illerinin en az gelişmiş köyleri arasında yer alan bu köyler ekonomik yönden fakir ve devamlı göç veren bir yapı göstermektedir. Bunlardan Kayseri-Yahyalı ilçesine bağlı Ulupınar ve Kapuzbaşı köylerinin en önemli geçim kaynağı hayvancılık olmakla birlikte, orman işlerinde çalışarak gelir sağlamaktadırlar. Bunun yanında küçük çaplı tarla, bağ, bahçe işleri, arıcılık, halıcılık ve maden işçiliği yerel gelir kaynağı olarak sayılabilir. Bu yapı içinde olan milli park köylerinden Kapuzbaşı Köyü'nün gelirleri oldukça kısıtlı, hayat şartları ve yaşam biçimleri son derece yetersizdir (Anonim, 2000)

ALADAĞLAR MİLLİ PARKI- KAPUZBAŞI ŞELELELERİ'NİN TURİSTİK TANITIMI

Turizm talebi bir mekân talebidir. Bu mekânın talep edilebilmesi veya edilmemesi önceden mekân hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir. Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nin sahip olduğu Turistik değerler konusunda bilgilendirme gerekmektedir. Turizm türlerinin nitelikleri ve nicelikleri, konaklama ve yeme-içme olanakları, ulaşım, rezervasyon ve turizm şirketleri ile ilgili tüm bilgiler potansiyel kullanıcı konumunda olanlara verilmelidir. Bu bilgilendirme Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nde yaşanacak olan turistik sürecin olumlu geçmesinde önemli bir adımdır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM ÖLÇÜTLERİ AÇISINDAN ALADAĞLAR MİLLİ PARKI- KAPUZBAŞI ŞELELELERİ'NDE TURİZMİN SINIFLANDIRMASI

Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nde, var olan ve potansiyel içeren turizm çeşitleri, Sürdürülebilir Turizm ölçütleri açısından sınıflandırılmıştır;

Köy / Çiftlik Turizmi : Kırsal turizm ile amaç, doğa korumasını artırmak, daha da önemlisi çevresel bakış açısıyla ihmal edilen kırsal bölgelerde nüfus tutmak ve kırsal gelişmeyi sağlamaktır. Otel, motel gibi klasik konaklama formları yerine, gelen konuklara bir çiftlik evi veya köy evinde konaklama olanaklarının sunulması, konuklara hem daha az harcama olanağı, hem de yiyecek içecek gibi denemeyi istediği yerel tüketim maddelerini kullanma olanağı sağlayacaktır.

Karavan Turizmi / Çadır Turizmi : Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nin kırsal alanlarında organize edilecek alanlarda yapılabilirler.

Yürüyüş Turizmi: Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nin hem merkezinde hem de merkez dışındaki kırsal alanlarda yapılabilecek turizm çeşididir.

Trans - Toros, Trans - Aladağlar Güzergâhı olarak adlandırılan "Demirkazık–Soğukpınar–Çelikbuyduran–Yedigöller–Soğukpınar-Kapuzbaşı" Trekking Güzergâhı, doğal yaşam ortamını tanıtmaya amaçlı, dağ sporları, yürüyüş ve tırmanmalar için iyi olanaklar ortaya koyan doğal güzellikleri tanıtacak en önemli trekking güzergâhıdır.

Fotoğrafçılık: Bölge, doğal peyzajın zengin olması açısından, fotoğraf sanatçıları ve fotoğrafçılıkla ilgilenenler için oldukça büyük bir potansiyele sahiptir.

SONUÇ

Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri bugün için kullanılan ve daha da kuvvetlendirilerek değerlendirilmesi gereken imajlara sahiptir. Bu kuvvetli imajların yanı sıra, bölgenin potansiyeli doğrultusunda farklı imajlar da geliştirilmelidir. Bir bölgenin birden fazla imajı varsa ve bu imajlar olumlu ise, bu bölgede, Sürdürülebilir Turizmin temel ilkelerinden olan "Turizm Çeşitliliği" gerçekleşmiş demektir. Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nde farklı konularda imajların oluşması bu turizm çeşitliliğini kanıtlamaktadır.

Aladağlar Milli Parkı- Kapuzbaşı Şelaleleri'nin ülkesel ölçekte, bütüncül bir turizm planlaması içerisinde oluşturulacak kademelenmede yerini alması zorunludur. Aladağlar Milli Parkı-Kapuzbaşı Şelaleleri'nin taşıdığı potansiyel açısından önemle ve ivedilikle değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer bazı koruma alanlarına göre Aladağlar Milli Parkı, sahip olduğu topografik karakterinden dolayı henüz doğal nitelikleri bozulmamış bir alandır. Dolayısıyla sahanın planlanması açısından bu durum önemli bir kolaylık sağlayıcıdır. Sonuç olarak;

- Kapuzbaşı'nda Şelaleler hemen yanı başında ve biraz yukarısında yer alan lokanta binası mevcut durumuyla gerçek bir görsel kirlilik yaratmaktadır. Tuğla ve ahşap malzemeden yapılmış bu yapı doğanın mevcut renkleriyle taban tabana zıt, iddialı ve doğayı bozan bir görsel kirliliği sergilemektedir.
- Diğer yandan Kapuzbaşı Şelalesi üzerinden geçen yüksek gerilim hattı ne yazık ki bu görsel kirliliği bir kat daha artırmaktadır. 1. derecede doğal sit alanı olarak ilan edilmiş olan bu küçük alan içinde; bu alan tümüyle Milli Park alanının bir ünitesidir.
- Alanda, çöp kutusu, gölge sağlayıcı elemanlar, oturma birimleri, yön gösterici işaretler, açıklayıcı panolar ve aydınlatma elemanları gibi tasarım elemanlarının yörenin fiziki ve görsel karakteristiği ile uyum içinde olmasına dikkat edilmelidir. Bölgeye özgü yerel mimari örneklerle uygun projeler üretilmelidir.
- Otel-motel gibi konaklama birimlerine olanaklar ölçüsünde yer verilmemeli, pansiyonculuk geliştirilmeli, bunun için yeterli destek sağlanmalı ve yerel halk bu konuda aydınlatılmalıdır.
- Kırsal turizm alanlarında her türlü katı atıkların toplanmasını sağlayacak kişi ya da kuruluşlar oluşturulmalıdır.
- Turistlerin yanı sıra, halkın ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır.
- Çeşitli turistik aktivitelerin planlama girişimleri başlamadan önce yerel halkın görüş ve önerileri alınmalı, halkın katılım ve desteği sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anonim, 2000. Aladağlar Milli Parkı- Uzun Dönemli Gelişme Planı Taslak Raporu Milli Parklar Av ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü Raporları, Ankara
<http://www.kayserim.net/haber/546.asp>
(Erişim Tarihi: 24. 01. 2005)
http://www.kayseri.gov.tr/yeni/yatirimlar/aladaglar_mill_i_parki.htm
(Erişim Tarihi: 24. 01. 2005)